

Svenska
Läkaresällskapet

2024-05-26

Till: Socialstyrelsen
donation@socialstyrelsen.se.

Svenska Läkaresällskapets remissvar avseende:

Nationell handlingsplan för donation av organ och vävnad för transplantation 2026 – 2030

Svenska Läkaresällskapet (SLS) är läkarkårens oberoende, vetenskapliga professionsorganisation, en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening. Vårt syfte är att verka för förbättrad hälsa och sjukvård genom att främja vetenskap, utbildning, etik och kvalitet.

SLS har valt att lämna synpunkter på den nationella handlingsplanen för donation av organ och vävnad för transplantation 2026-2030. Delegationen för medicinsk etik (DME) har berett och skrivit SLS svar som fokuserar på de bedömningar och förslag som vi anser vara särskilt relevanta för SLS.

Remissen har underremitterats och ett yttrande har inkommit från SLS medlemsförening Svensk förening för allmänmedicin som bifogas i sin helhet, **se bilaga 1**.

För Svenska Läkaresällskapet

Catharina Ihre Lundgren
ordförande

Anders Castor
ordförande i delegationen för medicinsk etik

Svarsmall remiss**Nationell handlingsplan för donation av organ och vävnad för transplantation 2026 – 2030**

Remissinstans/verksamhet: Svenska läkaresällskapets delegation för etik

Kontaktperson: Lilian Lindberg, lilian.lindberg@sls.se

Vänligen skicka detta svarsformulär via mejl till: donation@socialstyrelsen.se. Ange i ämnesfältet "Remissvar handlingsplan".

Sista dag att lämna synpunkter är **30 maj 2025**.

GENERELLT**1. Övergripande synpunkter på den nationella handlingsplanen:**

Skriv och motivera ert svar här: Svenska läkaresällskapet (SLS) och delegationen för medicinsk etik (DME) delar handlingsplanens övergripande premisser och slutsats, att transplantation av organ och vävnad bidrar till räddade/förlängda/förbättrade liv, och att donation av organ och vävnad är en altruistisk önskan många har, och att verksamheten därför bör stödjas och utvecklas. De förslag som handlingsplanen föreslår uppfattas som ändamålsenliga för syftet.

Dock noteras att många insatser kräver utökade resurser och arbetsinsatser i vården. Vid implementering behöver dessa resurser och arbetsinsatser prioriteras och rangordnas mot andra insatser vården gör idag. Detta bör tydliggöras i handlingsplanen, och vara en del av implementeringen.

Handlingsplanens målgrupp är framför allt beslutsfattare och chefer på olika nivåer, och ger förslag på konkreta åtgärder för att öka omhändertagandet av olika organ och vävnader. Samtidigt reser denna verksamhet en mängd etiska frågor, som behöver hanteras på ett så transparent och reflekterat sätt som möjligt, inte minst för att bibehålla förtroendet för verksamheten, och därigenom en hög donationsvilja. DME anser att stycket om etik i handlingsplanen bör utökas och fördjupas i syfte att göra åtgärderna mer förståeliga och konkreta för målgruppen. DME bistår gärna med en sådan etisk analys, men hinner inte färdigställa den under den korta remisstiden.

För synpunkter vad avser primärvårdens roll i handlingsplanen hänvisas till bilaga från Svensk förening för allmänmedicin (SFAM).

ORGAN

2. Övergripande synpunkter på Kapitel 1 - organ (från sidan 27)

Skriv och motivera ert svar här:

2.1. Synpunkter på handlingsplanens **grundläggande förutsättningar** för organ?

Skriv och motivera ert svar här: SLS/DME håller med om förutsättningen att donation ska vara en del av vården. Dock vänder vi oss mot skrivningen (s 42) att "... när den livräddande behandlingen inte längre gagnar patienten själv, övergår fokus till att utreda om organdonation är möjligt." Fokus ska naturligtvis övergå till att ge god symptomlindrande vård och möjligheter till ett värdigt avsked för anhöriga. *Parallellt* med detta bör man utreda om organdonation är möjligt.

I slutet av samma avsnitt (s 42-43) står "Att beakta möjligheten till organdonation, utifrån patientens inställning till donation, när livet inte längre går att rädda, innebär att respektera patientens autonomi och ska därför prioriteras och ses som en naturlig del av vården i livets slutskede." Här tycker vi att texten drar "respekt för autonomi" för långt, givet att Sverige har ett opt-out system för organdonation. Vi vet ofta inte vilka (potentiella) donatorer som aktivt önskar donera eller vilka som passivt inte motsatt sig, och som svårigen kan sägas ha en autonom vilja i frågan som ska prioriteras.

2.2. Synpunkter på handlingsplanens **fokusområden** för organ?

Skriv och motivera ert ditt svar här: DME instämmer i slutsatsen att kunskap och träning i etik är i högsta grad relevant för vårdens aktörer vid identifiering och hantering av (potentiella) donatorer. Handlingsplanens etikstycke kan tydliggöras för det ändamålet (se ovan). Frågan är om åtgärden 1:5 som nu sorterar under Fokusområde 1: Skapa en struktur för verksamheter och övriga aktörer på olika nivåer som optimerar organdonation, skulle passa bättre under fokusområde 2: alla organdonatorer ska uppmärksammas?

2.3. Synpunkter på åtgärderna för organ?

Skriv och motivera ert svar:

VÄVNAD

3. Övergripande synpunkter på Kapitel 2 - vävnad (från sidan 71)

Skriv och motivera ert svar här: DME/SLS har inga särskilda synpunkter på skrivningarna om vävnadsdonation.

3.1. Synpunkter på handlingsplanens **grundläggande förutsättningar** för vävnad?

Skriv och motivera ert svar här:

3.2. Synpunkter på handlingsplanens fokusområden för vävnad?

Skriv och motivera ert ditt svar här:

3.3. Synpunkter på åtgärderna för vävnad?

Skriv och motivera ert svar:

ÖVRIGT

4. Synpunkter på **uppföljning** av handlingsplanens åtgärder?

Skriv och motivera ert svar här:

5. Övriga synpunkter?

Skriv och motivera ert svar här:

Svarsmall remiss

Nationell handlingsplan för donation av organ och vävnad för transplantation 2026 – 2030

Remissinstans/verksamhet: Svensk Förening för Allmänmedicin

Kontaktperson: Andreas Stomby, ordförande

Vänligen skicka detta svarsformulär via mejl till: donation@socialstyrelsen.se. Ange i ämnesfältet "Remissvar handlingsplan".

Sista dag att lämna synpunkter är **30 maj 2025**.

GENERELLT

1. Övergripande synpunkter på den nationella handlingsplanen:

Skriv och motivera ert svar här:

Svensk Förening för Allmänmedicin kommer endast lämna övergripande synpunkter på handlingsplanen. Att ge grundläggande palliativ vård är en viktig del i det allmänmedicinska arbetet i primärvården där donationsfrågan kan vara aktuell i vissa fall. Majoriteten av de palliativa patienter som följs i primärvården har dock hög kronologisk ålder och multisjuklighet, inklusive maligna sjukdomar vilket begränsar möjligheterna för donation. Att ta upp frågan om donation i samband med brytpunktsbedömningar för palliativ vård kan vara rimligt, men förutsätter då både djupare och bredare kunskap om när transplantation är möjligt och vilka förutsättningar som behöver vara uppfyllda. För både utbildningsinsatser och ytterligare moment i brytpunktssamtalet krävs resurstillskott till primärvården.

Att aktivt sprida allmän kunskap om donationsregistret via kontakter med primärvården där frågan inte har en naturlig plats uppfattar vi vara ett både olämpligt och ineffektivt arbetssätt om syftet är att allmänheten ska reflektera över möjligheten att donera. Vi avråder från sådana planer.

ORGAN

2. Övergripande synpunkter på Kapitel 1 - organ (från sidan 27)

Skriv och motivera ert svar här:

2.1. Synpunkter på handlingsplanens **grundläggande förutsättningar** för organ?

Skriv och motivera ert svar här:

2.2. Synpunkter på handlingsplanens **fokusområden** för organ?

Skriv och motivera ert ditt svar här:

2.3. Synpunkter på **åtgärderna** för organ?

Skriv och motivera ert svar:

VÄVNAD

3. Övergripande synpunkter på Kapitel 2 - vävnad (från sidan 71)

Skriv och motivera ert svar här:

3.1. Synpunkter på handlingsplanens **grundläggande förutsättningar** för vävnad?

Skriv och motivera ert svar här:

3.2. Synpunkter på handlingsplanens **fokusområden** för vävnad?

Skriv och motivera ert ditt svar här:

3.3. Synpunkter på **åtgärderna** för vävnad?

Skriv och motivera ert svar:

ÖVRIGT

4. Synpunkter på **uppföljning** av handlingsplanens åtgärder?

Skriv och motivera ert svar här:

5. **Övriga** synpunkter?

Skriv och motivera ert svar här: